

Архивски број: 08-483/4
27.05.2026 година

Постапувајќи по претставка бр. 08-483/1 од 20.5.2026 година, поднесена од -----, во име на нејзината малолетна ќерка -----, со адреса на -----, против Јавна установа Детска градинка -----, со адреса на -----, за заштита од дискриминација врз основа на попреченост, во областа на социјална сигурност, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација согласно член 21, став 1, точка 14 и член 27, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Сл. Весник на РСМ бр. 258/2020) го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

СЕ УТВРДУВА ДИРЕКТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на попреченост, во областа на социјална сигурност, сторена од страна на ----- кон -----.

Образложение

На ден 20.5.2026 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (понатаму: Комисијата) беше доставена претставка од страна на -----, во име на нејзината малолетна ќерка -----, против Јавна установа Детска градинка -----, за заштита од дискриминација врз основа на попреченост во областа на социјална сигурност.

Според наводите од претставката, на ден 18.5.2026 година, со почеток во 20:00 часот, во Паркот на франкофонија бил организиран детски фестивал -----, под покровителство и организација на -----, а по идеја и креација на вработените во ----- . На фестивалот учествувале деца од големите групи од четирите клонови на градинката. -----, ќерка на подносителката на претставката, е дел од групата ----- од клонот ----- при ----- . Таа има развојно доцнење, за што стручниот тим, воспитувачките и воспитно-згрижувачкиот кадар се целосно и навремено запознаени.

Подносителката наведува дека како родители, во повеќе наврати разговарале со вработените во градинката за потребите на детето, како и за важноста од инклузивен пристап, градење самодоверба и избегнување ситуации во кои детето би се чувствувало различно, издвоено или понижено во однос на останатите деца. Истовремено, родителите приватно обезбедуваат континуирана и интензивна стручна поддршка преку логопедски, дефектолошки и психомоторни третмани, во вкупен обем од 11 термини неделно.

Во рамки на настапот на групата -----, во кој учествувале 33 деца, биле изведени две песни со кореографија. За време на првата песна секое дете имало партнер, додека единствено ќерката на подносителката била оставена без партнер и физички издвоена на страна. Оваа ситуација била јасно видлива пред публиката и создала впечаток на различен третман и исклучување на детето од групната активност. Подносителката истакнува дека детето не е агресивно, проблематично или бунтовно во однесувањето, туку напротив, станува збор за мирно и повлечено дете, поради што смета дека токму нејзината попреченост била искористена како основа да се остави без соодветно решение, без очекување на реакција или отпор.

Дополнително, во текот на втората песна сите деца настапувале со капи како дел од сценскиот изглед, за кои сите родители претходно имале финансиски придонес, додека единствено на нејзината ќерка не ѝ била дадена капа. И оваа околност дополнително

придонела детето визуелно да биде издвоено и понижено пред останатите деца и присутната публика. Со цел да се почувствува вклучено, нејзината ќерка кореографијата со капата ја изиграла имагинативно.

По консултација со стручен тим составен од логопеди, дефектолози и психолози, на родителите им било укажано дека ваквиот третман претставува сериозен пропуст во постапувањето со дете, а особено со дете со развојно доцнење, бидејќи може да предизвика чувство на отфрленост, намалување на самодовербата, емоционална несигурност и психолошка повреда кај детето. Сметаат дека установата имала зголемена обврска за внимателно, инклузивно и достоинствено постапување, особено имајќи предвид дека се работи за дете во рана возраст, кое се наоѓа во чувствителен период на емоционален, социјален и психолошки развој.

По одржувањето на настанот, таткото на детето остварил разговор со раководно лице од клонот ----- и со воспитувачката од групата -----, при што како објаснување за ситуацијата со капата било наведено дека станува збор за техничка грешка. Во однос на кореографијата, било посочено дека воспитувачките предложиле едно од вработените лица да танцува со детето кое би останало без партнер поради непарниот број на деца, но дека директорката на градинката не го прифатила предлогот со образложение дека „тоа е дете и ќе се снајде“.

Во прилог на претставката беа доставени видео записи и фотографии од настанот, како и копија од Проценка на ЈЗУ ----- Служба за функционална проценка на деца и млади.

Согласно член 24 став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, Комисијата достави Известување до ----- за произнесување по наводите од претставката, од каде е доставен Одговор на претставка бр. 03-190/2 од 12.6.2026 година.

Во својот одговор информираат дека на ден 20.5.2026 година тимот на советувашиштето (советник социјален работник, педагог, дефектолог и психолог) и раководителот на објект ----- оствариле средба со родителите на -----, која е дел од големата група од 5-6 години од објект -----, на нивно барање. Причината за средбата била што родителите се пожалиле дека на детскиот фестивал -----, одржан на 18.5.2026 година во Паркот на франкофонија, при настапот на големата група во која престојува -----, на песничката Снешко Бос, каде сите деца носат шешири, само ----- немала другарче. Во склоп на разговорот мајката посочила и некои други непријатни ситуации кои се случувале годините наназад, за кои од градинката наведуваат дека родителите скоро никогаш не реагирале, сметајќи дека сето тоа е донекаде нормално во групни заедници и е нормален дел од развојот на децата.

Откако родителите го изнеле својот проблем, тимот на советувашиштето одговорил дека се сложува, а воедно и се извинува за направениот ненамерен пропуст при делењето на шеширите од страна на учителките, кој не бил забележан за време на играта и затоа не можело навремено да се реагира. По однос на играњето за рака со друго дете, било појаснето дека ----- игра со други две деца заедно, што за време на пробите во градинка било успешно реализирано и изиграно. Исто така, на родителите им било кажано дека на некој начин и видео бимот, кој бил светлосен и шаренолик, во голема мера го одвлекувал вниманието на -----, за што од градинката велат дека е и донекаде нормално за дете на таа возраст, па таа не успевала да се фати со другите деца за рака. Од градинката исто така предочуваат дека нивното искуство во такви ситуации е дека возрасна личност не би требало да реагира, бидејќи може да постигне контра ефект кај детето, пример тоа да почне да плаче, да се вознемири, да се засрами и да одбива да игра зашто е на сцена пред многу деца и гости. Како тим кој присуствувал на манифестацијата и го забележал моментот, тие констатираат дека сепак ----- успешно ги извела сите движења од играта и успешно ја завршила истата, за што

и самите родители се сложиле. Воедно, на родителите им било посочено дека ваквиот момент не може да предизвика регрес во развојот на -----.

За останатите проблеми посочени на средбата од страна на родителите, им било укажано дека за истите во секое време отворено и искрено да комуницираат и разговараат со учителките во групата, а не како дотогаш да не реагираат.

Истакнуваат дека од првото тргнување во градинка па до денес, ----- била вклучена во сите воспитно-образовни активности согласно нејзините индивидуални потреби, можности и силни страни. Наведуваат дека досегашното следење на нејзиниот развоен напредок укажува на тоа дека ----- самостојно функционира во групата, може да одговори на барањата во однос на едукативниот дел на активностите и ги следи групните налози. Во секојдневното функционирање во групата ----- во ниеден момент не била исклучена или различно третирана, а по потреба ѝ била пружена дополнителна поддршка. Оттука, земајќи го предвид целокупниот престој на детето во градинката, тие заклучуваат дека се забележува континуиран напредок на ----- во индивидуалните и групните активности, согласно нејзините можности.

Комисијата ги разгледа наводите од претставката и доставеното произнесување, по што ја утврди следната **фактичка состојба**:

На ден 18.5.2026 година, во Паркот на франкофонија во Скопје, бил организиран детскиот фестивал ----- . На фестивалот учествувале деца од големите групи од четирите клонови на детската градинка ----- . Претставката е поднесена од страна на мајката на ----- , дете со развојно доцнење, која е дел од групата ----- од клонот ----- при градинката.

Спорниот настан се случил за време на фестивалот, во рамки на настапот на групата ----- во кој учествувале 33 деца и каде биле изведени две песни со кореографија. Видно од доставените видео записи, за време на првата песна секое дете имало партнер, додека единствено ----- настапува без партнер и е физички издвоена од останатите. За време на втората песна, пак, сите деца на сцената настапуваат со шешири, додека ----- нема шешир и е повторно визуелно издвоена од останатите деца.

Според **член 5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација**, забранета е секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, **попреченост**, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

Според **член 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација**, дискриминација е секое **разликување, исклучување, ограничување** или давање првенство **што се заснова на дискриминаторска основа**, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други.

Директната дискриминација е дефинирана во **член 8 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација**, според кој истата постои кога со едно лице или со група се постапува, се постапувало или би се постапувало понеповолно во однос на друго лице или група во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа.

Комисијата ја имаше предвид и меѓународната правна рамка за правата на детето и на лицата со попреченост, чиј пристап е втемелен на пристапот на човековите права.

Конвенцијата за правата на детето на Обединетите нации во својот член 23 став 1 пропишува дека детето со ментална или физичка попреченост треба да ужива целосен и достоин живот, во услови со кои се обезбедува неговото достоинство, се поттикнува самостојноста и се олеснува активното учество на детето во заедницата. Според Конвенцијата, правото на детето со попреченост на посебна нега и помош е замислено на начин детето да има ефикасен пристап и да добива образование, обука, услуги на здравствена заштита и рехабилитација, подготвување на што поцелосна општествена интеграција и личен развој на детето, вклучувајќи го културниот и духовниот развој.

Во оваа насока, според **Конвенцијата за правата на лицата со попреченост на Обединетите нации**, децата со попреченост ги имаат истите човекови права како и сите други деца и најдобрите интереси на детето мора да бидат примарно грижа во сите активности што се однесуваат на децата со попреченост.

Во конкретниот случај, ----- била визуелно издвоена од останатите деца кои биле присутни на сцената, на начин што единствено таа немала партнер за изведување на кореографијата, ниту шешир кој сите деца ја носеле за време на настапот. На овој начин, таа била ставена во позиција во која не можела да учествува на еднаков начин во настапот со останатите деца.

Комисијата укажува дека во оценувањето на постоењето на дискриминација не е одлучувачка намерата на лицата кои постапувале, туку ефектот што определено дејствие или пропуштање го предизвикало. Иако од севкупните наводи на предметот не произлегува дека учителките или градинката имале цел намерно да ја исклучат ----- од настапот, сепак пропуштањето да се обезбеди нејзино целосно и еднакво учество резултирало со нееднаков третман и издвојување од останатите деца.

Комисијата особено го зема предвид фактот дека станува збор за дете со развојно доцнење, поради што градинката имала обврска да преземе соодветни мерки за надминување на можните бариери за нејзино рамноправно учество. Во овој контекст, Комисијата укажува дека инклузијата не подразбира единствено физичко присуство на детето во определена активност, туку подразбира создавање услови детето реално и рамноправно да учествува заедно со своите врсници, без да биде издвоено или ставено во понеповолна положба поради својата попреченост или развојно доцнење. Оттука, со пропуштањето да ѝ се обезбеди партнер за изведување на кореографијата и со пропуштањето да ѝ се обезбеди шешир како и на останатите деца, градинката не применила инклузивен пристап, со кој ќе се овозможи нејзино еднакво учество во настапот.

Комисијата оцени дека на овој начин, со пропуштањето да обезбеди еднакво учество на ----- во однос на останатите деца, градинката извршила дискриминација врз основа на попреченост (развојно доцнење), со што таа била доведена во понеповолна положба во споредба со другите деца.

Оттука, согласно член 27 став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, а со цел отстранување на повредите на правото, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација ја донесе следната:

ПРЕПОРАКА

СЕ ПРЕПОРАЧУВА ----- при организирање на идни приредби и други активности, да обезбеди еднакво и рамноправно учество на децата преку примена на инклузивни практики и преземање соодветни мерки со кои ќе се спречи разликување, исклучување или ставање во

понеповолна положба на кое било дете, особено на децата со попреченост или развојно доцнење.

СЕ ПРЕПОРАЧУВА -----, во рамките на своите надлежности, да испланира активности за учебната 2026/2027 година за унапредување на инклузивните практики во детските градинки основани од Општината, преку организирање или поддршка на обуки, работилници и други форми на стручно усовршување за воспитно-згрижувачкиот кадар на тема инклузивно образование, еднакви можности и недискриминација.

Доколку ----- и ----- не постапуваат согласно оваа препорака, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно своите надлежности од член 27 став 4 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежен суд за прекршоци.

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација
Претседател
Душан Томшиќ

Доставено до: